

СЪДЪРЖАНИЕ

Съобщения...2

Конкурси...3

Изкуство, думи...6

Хроника...19

IN MEMORIAM...20

Редактор:

Марияна Аврамова

Оформление:

Александър Стефанов

Коректура:

Мариела Янакиева

Снимки:

Дени Кръстев

На корицата:

Петър Арnaudов –
„Абстракция“

За контакти и реклама:

тел. 02) 948 37, вѝтр. 14

02) 943 4421

факс: 02) 946 0212

press@sbhart.com

ИнфоСБХ

ISSN 1310-9448

Захари Зограф – „Автопортрет“, детайл

СБХ, 1504 София, ул. „Шипка“ 6

Уважаеми колеги,
Отново за месец октомври е предвиден приемът на молби
за самостоятелни, групови, секционни изложби и др.
в залите на СБХ за следващата 2010 година.
За информация и подаване на формуляри се обръщайте
към Марта Игнатова,
ул. „Шипка“ 6, ет. 4, тел. 948 37 12 и 946 71 13.

На 13 октомври 2009 г. от 10 до 17 часа в изложбения салон на III етаж – ул. „Шипка“ 6 ще се приемат творбите за изложбата на секция „Монументални изкуства“.
Темата на изложбата е квадрат, триъгълник и кръг – във всички възможни техники и материали. Ще се приемат до 3 бр. творби от автор. Изложбата се открива на 15 октомври 2009 г. от 18 часа в галерията на СБХ – „Шипка“ 6, III етаж.

Напомняме на всички заинтересувани колеги, че секция „Графика и илюстрация“ към СБХ подготвя изложбен и изследователски проект, чиято цел е да събере информация за всички международни награди в областта на графиката и илюстрацията, получени от български художници.

Във връзка с това се обръщаме към авторите, носители на такива награди, с молба да предоставят спешно подробен списък, в който да фигурира: – името, мястото и годината на провеждане на събитието, както и точното описание на получената награда; Желателно е информацията да е придружена и с илюстративен материал, ако разполагате с такъв. Информацията следва да бъде получена на адрес: София 1504, ул. „Шипка“ 6, СБХ, секция „Графика и илюстрация“ – за Албена Спасова или на e-mail: albenasa@abv.bg

Авторите, носители на международни награди за графика и илюстрация ще бъдат представени в сборна представителна експозиция в два от салоните на галерията на СБХ, „Шипка“ 6, през м. октомври 2009 година (аранжиране и монтаж: 19-21.10 откриване 22.10. от 18.00 часа; изложбата продължава до 11. 11. 2009 г.).
Събитието е замислено като годишна изложба на секцията, с която ще стартира и програмата за популяризиране и организиране на предстоящото през 2010 година Международно триенале на графиката –София.

Всеки художник, носител на международна награда, следва да представи едно от своите премирани произведения (по избор), задължително поставено в рамка на 30 септември 2009 година в СБХ, тъй като за изложбата ще бъдат подготвени печатни и електронни рекламни материали (диплян, покана, CD, електронна страница).

Молим всички автори, които имат графики,
намиращи се в графичния кабинет
на СБХ – секция „Графика и илюстрация“ да ги потърсят в периода
от 30 септември до 30 октомври т.г., тъй като след тази дата
те ще бъдат предадени към фонда от произведения на СБХ.
От началото до края на месец октомври
тече приемане на документи
за изложби за следващата календарна година.

НАЦИОНАЛЕН КОНКУРС ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА ПАМЕТНИК НА ПОЕТЕСАТА ПЕТЯ ДУБАРОВА В ГР. БУРГАС

1. Целта на конкурса е „да се избере проект, който по адекватен начин да отразява личността на поетесата и нейните творчески пресъздавания“.

2. Срок за регистрация на участниците – 10 октомври 2009 г.
 До 20 октомври регистрираните участници ще получат следните материали:
 Скица – виза на определения терен;
 Стихосбирка на поетесата;
 Снимков материал (включва снимки и фрагменти от филмов материал);
 Информационен материал.

3. Краен срок за изпълнение на проекта – 1 декември 2009 г.

4. Начин на подаване и изпращане на проектите на посочения адрес:
Бургас 8000, Къща-музей „Петя Дубарова“
– За изграждане на паметник на Петя Дубарова, ул. „Гладстон“ 68.

Препоръчително е проектът със съпътстващите го документи и формуляри да се предаде лично на посочения адрес в рамките на работното време на къща-музей „Петя Дубарова“: 9.00 – 17.00 ч., от понеделник до петък.

5. Изисквания:

Задание за проектиране;

Идейният проект е предназначен за вече определено място в приморския парк „Бургас“, за което има скица с виза. Материалите по разрешителните за ситуирането на паметника, както и копие от скицата ще бъдат осигурени на скулпторите, заявили своето участие.

Съдържанието на проекта да представя:

- Ситуационно решение в М 1:20;
- Пластичен проект на паметника в М 1:5;
- Детайл от проекта (глава) 1:1;

Обяснителна записка (Обяснителната записка за работата, вида и качеството на материалите, с които ще се работи. Предварителна подробна количествено-стойностна сметка на целия проект с ориентировъчни разчети общо и поотделно на паметника, благоустрояване и реконструкция на пространството (ако проектът предвижда такова).

6. Журирането и обявяването на резултатите:

20 дни след крайния срок за подаване на конкурсните проекти.
 Конкурсът се счита за проведен при представяне на най-малко 3 проекта.
 На победителя в конкурса ще се възложи изпълнението на проекта.

7. Награди:

I награда – 2000 лв.;

II награда – 1500 лв.;

III награда – 1000 лв.

Повече информация, включваща и щрихи към концепцията за изграждане на паметник на Петя Дубарова, можете да получите от секция „Скулптура“ СБХ:

– тел. 948 37 19; 846 72 48 – Ани Шапкарлова.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА ОБЯВЯВА

АНОНИМНИ КОНКУРСИ ЗА ИЗРАБОТВАНЕ
НА ХУДОЖЕСТВЕНИ ПРОЕКТИ НА
**СРЕБЪРНА ВЪЗПОМЕНАТЕЛНА МОНЕТА С НАНЕСЕНО ЧАСТИЧНО ПОЗЛАТЯ-
ВАНЕ „140 ГОДИНИ БЪЛГАРСКА ЕКЗАРХИЯ“,
СРЕБЪРНА ВЪЗПОМЕНАТЕЛНА МОНЕТА „ПРИРОДЕН ФЕНОМЕН БЕЛОГРАД-
ЧИШКИ СКАЛИ“,
СРЕБЪРНА ВЪЗПОМЕНАТЕЛНА МОНЕТА „125 ГОДИНИ ОТ СЪЕДИНЕНИЕТО
НА БЪЛГАРИЯ“,
МЕДНА ВЪЗПОМЕНАТЕЛНА МОНЕТА „200 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ЗА-
ХАРИЙ ЗОГРАФ“ И
ЗЛАТНА ВЪЗПОМЕНАТЕЛНА МОНЕТА „СВ. НАУМ“, ЕМИСИЯ 2010 ГОДИНА.**

Срок за представяне на проектите:
Сребърна възпоменателна монета с нанесено частично позлатяване „140 години Бъл-
гарска екзархия“ – на 2 ноември 2009 г.;
Сребърна възпоменателна монета „Природен феномен Белоградчишки скали“ – на 3
ноември 2009 г.;
Сребърна възпоменателна монета „125 години от Съединението на България“ - на 4
ноември 2009 г.;
Медна възпоменателна монета "200 години от рождението на Захарий Зограф" – на 5
ноември 2009 г.;
Златна възпоменателна монета „Св. Наум“ – на 6 ноември 2009 г., в сградата на Бъл-
гарската народна банка, София 1000, пл. „Княз Александър I“ № 1, на гише № 31.
Писмените условия и задължителни изисквания за проектите на възпоменателните мо-
нети могат да бъдат получени всеки работен ден в сградата на БНБ, на гише № 62 (тел.(02)
9145-1217 от 8.30 до 12 и от 14 до 16 часа) и са публикувани в сайта на БНБ www.bnb.bg
в рубриката „Търгове и конкурси“.

КОНКУРС ЗА ДИЗАЙН В ОБЛАСТТА НА КЕРАМИКАТА ВАЛЕНСИЯ, ИСПАНИЯ 2010

1. Организатор:

Севисама (Cevisama), международен панаир за архитектурна керамика, оборудване за
Бани и кухни, естествен камък, суровини, фритц, политура, бои и машини.

2. Място на провеждане на конкурса: Фериа Валенсия (Feria Valencia).

3. Дати на събитието: 9 -12 февруари 2010 г.

4. Цели: керамични предмети използвани в архитектурата, които отговарят на следни-
те критерии: да бъдат оригинални от гледна точка на форма, естетика или функция; да
предлагат обогатен декоративен потенциал, да имат добра ценова стойност и да бъдат
произведени по начин, невреждащ на околната среда.

Конкурсът се провежда в две категории:

А. Керамични предмети, оформени чрез сухо пресоване.

Оформянето чрез сухо пресоване е една от най-широко използваните индустриални
техники за производството на керамични плочки, независимо дали са каменни, порцелано-
ви, или са с пори.

Б. Керамични предмети, произведени по други методи.

5. Конкурсът е отворен за студенти, учащи в испански и чуждестранни ВУЗ-ове по ди-

зайн, изящни изкуства, архитектура и инженерство, за бакалаври, магистри и за продъл-
жаващите в следдипломни квалификации. Категорията е също отворена за млади автори,
които са завършили образованието си до две години преди конкурса. Лица и екипи могат
да кандидатстват в тази категория в една или повече области.

6 Награди: Ще бъдат присъдени по две награди във всяка категория:

А. Керамични предмети, оформени чрез сухо пресоване – I награда – 3600 евро; II на-
града – 1800 евро.

Б. Керамични предмети, произведени по други начини – I награда – 3600 евро; II на-
града – 1800 евро.

7. Журито: Ще бъде назначено от Организационния комитет на СЕВИСАМА, но ще бъ-
де напълно независимо от него.

8. Кандидатстване: Крайният срок за получаване на кандидатури е 11.12.2009 г. Из-
ползвайте формулярите за участие, които ще намерите на уебстраницата на СЕВИСАМА:
www.cevisamaindi.com.

9. Краен срок за получаване на одобрените работи: 14.01.2010 г.

10. Представяне: Кандидатстващите работи трябва да бъдат представени като два
панела 100 x 70 см, поместени върху 5 мм картон. Има възможност да се включи макет на
работите с размери 1:1, придружен от кратка техническа спецификация word формат - не
повече от една страница А4.

11. Изпращане и вземане: В пакета кандидатите трябва да вметят придружаващ за-
печатан плик с изписано заглавието на проекта върху външната част и писмена клетвена
декларация, която удостоверява, че предадения дизайн е собствен и не е участвал в дру-
ги конкурси преди СЕВИСАМА. Пликът също трябва да съдържа бележка, посочваща па-
ричната стойност на работата и личните данни на кандидата (име, имейл, телефон, дома-
шен адрес и ВУЗ).

Срок за вземане на проектите обратно: 23 - 24 февруари 2010 г. от павилион 6В. Ра-
ботите ще бъдат върнати по пощата само на участниците от извън област Валенсия, в ме-
сеца след края на конкурса.

14. Запитвания: Всички въпроси, свързани с правилата на конкурса, да се адресират
до офисите на СЕВИСАМА:

FERIA VALENCIA/CEVISAMA

Avda. de las Ferias, s/n - E - 46035 VALENCIA (Spain)

Apdo. de Correos 476 -E-46080 VALENCIA (Spain)

Tel. (0034) 902747254; 902747255 и 963 861 377; fax (0034) 902747257.

e-mail: gretchendorf@feriavalencia.com;web:

www.cevisamaindi.com и www.feriavalencia.com/cevisama.

БирАРТ КОНКУРС ЗА ПЪРВАТА БЪЛГАРСКА БИРЕНА ЧАША

*Съюзът на пивоварите в България предизвиква всички
арт и пиво почитатели с БирАрт конкурс
за създаването на първата българска бирена чаша!*

ЕТАПИ

ПЪРВИ ЕТАП

От 1 октомври до 1 ноември изпращайте своите проекти – технически чертеж и шаб-
лон, на бул. „Джеймс Баучер“ 16.

Не забравяйте да посочите своето име, e-mail и телефон за контакт.

ОБЯВЯВАНЕ НА ФИНАЛИСТИТЕ

На 3 ноември ще станат ясни тримата финалисти, които ще имат възможността да реализират своята българска бирена чаша.

ВТОРИ ЕТАП

От 4 ноември до 11 декември е времето, което ще имате на разположение, за да превърнете вашата бирена чаша в реалност. Ние също ще ви помогнем в това предизвикателство – разчитайте на нас за изработването на калъпите и издухването на стъклото.

ФИНАЛ:

На 15 декември ще разберем кой е победителят и коя първата Българска бирена чаша!

УСЛОВИЯ И СЪВЕТИ

Преди да стартирате своя биро-проект, имайте предвид следните важни условия:

- вие самият трябва да сте над 18 години;
- може да участвате с повече от един проект – толкова, колкото вашето бирено вдъхновение повелява;
- техническият чертеж, който ще изпратите, трябва да е в размер 50 x 70 см;
- чашата трябва да е от тънъкостенно стъкло и да бъде без дръжка;
- стъклото е единственият материал, който ви е нужен. Не се препоръчват декорации, цветове, украси и т.н.

Доверете се на богатството на стъклото - неговата красота се крие именно в чистотата му;

– чашата трябва да бъде с обем 0,5 dl (500 мл) и да е за светло пиво, Пилзенски тип;

– формата ѝ трябва да е подходяща за поставяне на лого;

– посочете мястото, където ще бъде разположено логото. Неговият размер може да бъде в рамките на 3-3,5 см диаметър;

– проектът трябва да е подходящ както за направата на чаша уникат, така и за серийно производство;

– и не забравяйте – изработката на калъпа и издухването на стъклото е от нас, на вас разчитаме единствено за интересни, вдъхновяващи и „пивки“ идеи.

НАГРАДИ

Създателят на първата българска бирена чаша ще

Консултант с графика в мрежа

спечели парична награда на стойност 1500 лв., а неговото бирено творение ще бъде обявено за Българската бирена чаша – символ на богатството и традициите на родната пивоварна индустрия.

Чашата на второ място ще осигури на създателя си парична награда на стойност 500 лв. !Завидното количество бира също е гарантирано!

ЖУРИ: Чия ще бъде последната дума?

– На специална БирАрт формация с членове:

проф. Райко Райков, Председател на БирАрт журито,

Владимир Иванов, Председател на Съюза на пивоварите в България и

Бойко Митков, зам.-председател на УС и Председател на творческия фонд на Съюза на българските художници.

Публиката също ще даде своя глас, като гласува в групата на Българското бирено общество във Facebook.

КОНТАКТИ: За въпроси и информация:

Борислава Палева; тел. 0888 99 29 68 (от 11:00-14:00) или

e-mail: borislava.paleva@eurorscg.bg

ЗАЩОТО Е ВАЖНА НЕ САМО БИРАТА...

ЧАШАТА СЪЩО Е ОТ ЗНАЧЕНИЕ!

НАЗДРАВЕ!

СЪЮЗ НА БЪЛГАРСКИТЕ ХУДОЖНИЦИ, Изложбен план, месец октомври 2009 година ул. „Шипка“ 6.

„На руло“ – международна изложба
етаж 2, 1 – 16. X., откриване 18 ч.

Изложба на Иван Велчев – живопис
етаж 4, 8 – 26. X., откриване 18 ч.

Изложба на секция „Монументални изкуства“
етаж 3, 15 – 31. X., откриване 18 ч.

Изложба на секция „Графика“
етаж 1 и 2, 22. X. – 11. XI., откриване 18 ч.

Изложба на Георги Бояджиев
етаж 4, 28. X. – 15. XI., откриване 18 ч.

ГАЛЕРИЯ-КНИЖАРНИЦА СОФИЯ ПРЕС УЛ. „СЛАВЯНСКА“ 29
Изложба Албена Щеньовска – живопис
от 20. X., откриване 18 ч.

АРТ ГАЛЕРИЯ НДК
„Усмивка от Доньо“ – изложба на Доньо Донев (1929-2007),
откриване 12. X., 18 часа

ПЕТЪР АРНАУДОВ. РЕТРОСПЕКТИВНА ИЗЛОЖБА

ул. „Шипка“ 6, етаж 3, 15 – 30 юли

За мнозина тази изложба бе изненада. Някои предизвика с дръзкото пренебрегване на норми и предразсъдъци в разбирането за живопис и картина. Други ще открият вдъхновяващо посветен живот в името на това да бъдеш художник. Художник, следващ своята предопределеност, порива към вътрешна свобода извън ограничаващи социални и естетически норми, извън идеологически или пазарен конформизъм.

Тези, които познават Петър Арнаудов, знаят цената на тази дързост – самотно бродене в непрогледността и нищетата, с далечно неразличим хоризонт – истината на изкуството. Странно – тази ретроспективна и юбилейна изложба на Арнаудов е и негова първа самостоятелна изява. Парадоксът на тази творческа съдба е колкото в личните колизии и съмнения на автора, толкова и в едно недоверие и неподвиждане към живописата, която изразява себе си с няколко разлети цветни петна и няколко удара на ръката и четката върху случайно намерени картони, кутии, фазери или стари платна. Доскоро в художествената

Петър Арнаудов

практика с общите изложби подобно „неглижирано“ поведение по-скоро се схващаше като безсмислен формализъм и дори се отминаваше като нещо несъстоятелно.

Днес тази изложба иска да изведе и защити творческия резултат на едно самотно, вътрешно съсредоточено, трескаво търсещо, честно поведение в изкуството.

Поколението, към което принадлежи Петър Арнаудов, не преживя в чист вид и на теория и на практика упойващия проект на модернизма, на чистотата и абсолюта на абстрактното изкуство. Малцина се осмелиха (Иван Георгиев, Петър Дочев) извън колективни нагласи и конюнктири сами, без да са учени за това, без да са виждали световните музеи, без да са чели теория, да откриват автономната стойност на чистото пластично изговаряне, на абстрактния идиоматичен израз.

Петър Арнаудов сам достигна до предела на визуалното изразяване. Без да е виждал Робърт Райман, стигна до празното бяло платно, до концептуализиране на своето артистично действие в полето на картината.

Тази ретроспекция изчиства възможните съмнения за самоцелност и случайност на експеримента. Ако внимателно се вникне във вътрешния строеж и психологическа активност на по-ранните фигурални работи и се премине през всички етапи на търсене, и се стигне до крайно абстрахираните артистични жестове от последните години, ще прозрем вътрешната цялост на целеустремено поведение, дълбоко мотивирано от драматичното, ексцесно преживяване на действителността. Картините на Арнаудов са своеобразни психограми, с висока температура на емоционално и духовно вживяване. Те са резултат на психологическа компресия, на кулминация с оставане на следи от действие. Проекция на импулс, извиращ от подпорогови структури, който сублимира в акта на разливането на боята или на удара върху платното.

По същество това, което прави Петър Арнаудов, се вписва в теорията и практиката на абстрактния експресионизъм и живописата на действието, екзалтирано преживени като път към разкриване на пластове несъзнавано, като проекция на творещите и разрушителни енергии, определящи живота.

Тези картини са резултат на крайна редукция, пълно отказване от изобразителност, вживяване в уникалността и спонтанността на жеста, на автоматично писмо, запис на свръхкомпресия на цялостното биологично, емоционално и духовно живеене.

Ретроспективната изложба на Петър Арнаудов разлиства книгата на едно честно живеене в живописата. На самотното, трескаво търсене на пътя и смисъла, с непосилните лутания, с озаренията на личните прозрения, с усилието на 70 години да си в днешния ден на българското изкуство.

Тази романтична отдаденост на предопределението и изпитанието да си художник придобива особена стойност. Стойността на артистичен морал и човешко достойнство.

проф. Станислав ПАМУКЧИЕВ

„СЪВРЕМЕННИ МАКЕДОНСКИ ХУДОЖНИЦИ“

от 2.VII - 2.VII - Арт галерия НДК

В ранните си студентски години прочетох в текстовете на Мигел де Унамундо – един от моите „учители“, че „животът ни не е нищо друго освен постоянна борба между духа и материалния свят“.

Днес, в XXI век, човешкият дух е жестоко нападнат от необходимостта, наречена „обективен и материален свят“. Тази свят, изграждайки царството си върху безкрайната хоризонтала, иска да отнеме свободата му, да го превърне в себе си... Човекът творец търси собствена красота чрез творческото начало, идващо от царството на духа, и я сътворява в произведение, непримиримо към „вечното и неизменно състояние“. То е отражение на

духовната творческа вертикала.

Македонското съвременно изобразително изкуство, показано чрез представените произведения, е всъщност битка за личността на Твореца, за неговия дух и за Красотата такава, каквато я разбира и изживява. И именно този и такъв акт е възможен чрез силната вяра в собствените сили. В нея всичко, което е преживяно, е като лично. Затова всичко, показано в тази изложба, е човешко и е над материалното и земното.

В търсене на красотата съвременното македонско изобразително изкуство, неговата живопис, графика и скулптура, се доверяват на абстрактния знак – асоциативен, лиричен и структурно сложен и го изграждат и показват така, както го възприемат. Той е толкова силен, колкото неговите творци вярват в него.

Освен абстрактните са представени и фигуративни художествени произведения. Чрез тях ясно е показано, че фантастичното и тайнственото в Красотата не се измисля и не се

конструира, а се открива в живота около нас.

Графичните листове ясно показват усилията на македонската графика: колкото може повече Красотата да бъде открита чрез вътрешните закони на Твореца, а не на онези от материалния свят.

Изложените скулптури оформят пространството в тях и около тях като единство на противоположности. Именно тук е тяхната хармония, която изживява Красотата като освобождение от „земния свят“.

„Страшно е, че Красотата е не само страшна, но и тайнствена. В нея демонът се бори с Бога. А бойното поле е човешкото сърце“, пише Достоевски в „Братя Карамазови“.

Така тайнствената Красота в произведенията, представени на тази изложба, е видима за Очите, които могат да проникнат в Невидимото и там да изживеят Светлината, постоянно побеждаваща земната тъмнина.

Владимир
ГЕОРГИЕВСКИ

Нела Стойчевска

ДИАЛОГЪТ КАТО КОНЦЕПЦИЯ НА ЕДНА ИЗЛОЖБА

Диалози с времето е концептуалното послание, съвместило в рамките си лятната (живописна) експозиция на СГХГ. Диалогът е двупосочна форма на комуникация, която намира израз на няколко нива в експозиционното пространство.

Акцент в изложбата е представянето на емблематични автори, навлезли в художествения ни живот в началото на 60-те години – Димитър Киров, Иван Кирков, Светлин Русев, Георги Божилов-Слона, Петър Дочев, Йоан Левиев, Георги Баев, Магда Абазова, Атанас Яранов, Калина Тасева и други. В контекста на тяхното творческо развитие, свързано с обновителните процеси в българската живопис от 60-те години на XX век, е изведено първото ниво на диалог. Става дума за диалога като приемственост. Измерения и рефлексии на

Димитър Буюклийски

приемствеността може да открием веднага в експонирането на творби от Дечко Узунов, Иван Ненов, Вера Недкова, Кирил Петров, Васил Бараков, Стоян Сотиров и Стоян Венев. Това са все именити представители на българското изобразително изкуство, които със своето творчество правят своеобразен мост между епохите. Така диалогът освен между конкретни лица, между преки и косвени „учители“ и „ученици“ може да се потърси и като взаимодействие между историко-културни модели. Посоката отпраща към 60-те години. Поколението на „младите бунтари“ реабилитира пластичния изказ, силата на мазката, ролята на цвета и експресията на контраста и обръща поглед към създаването през 30-те години на XX век. По този начин се получава един хронологичен разрез на времето, който като концепция се запазва и при представянето на следващите десетилетия на XX-век.

70-те, 80-те години са показани с водещи представители и техните произведения от лекцията на СГХГ. Румен Скорчев, Христо Симеонов, Иван Димов, Димитър Буюклийски и други маркират тенденции и процеси през 70-те години. Милко Божков, Динко Стоев, Сашо Стоицов, Андрей Даниел предлагат прочит на процесите през следващото десетилетие. Нещо повече, прочитът на историята не спира с 1989. 90-те години, епохата на прехода към новия век се свързва и с преминаване на границата от традиционното към концептуалното, от живописата към новите форми на изразност. В експозицията са представени популярни още от 80-те години автори с творби, създадени в началото на 21 век, като Андрей Даниел например с цел да се осветли и третото измерение на диалога – диалогът като преход. „Картинката“ се допълва напълно естествено и от включването на двама мла-

Андрей Даниел – „Ното Ludence“

ди автори на българското изкуство на 21 век – Иван Костолов и Михаела Власева. Диалогът, пречупен през призмата на персоналното развитие, е разгледан от позицията „преди“ и „след“ на няколко пъти. Тази своеобразна „нишка“ се отразява веднъж „преди“ и „след“ 1944 и втори път „преди“ и „след“ 1989.

Не бива да се пропуска и четвъртото ниво на диалогизиране. Става дума за общуването творба-зрител. Наличието на подобен диалог е априорно заложено в експозицията, но резултатът му е вариативен. Дали диалогът творба-зрител, епоха-зрител ще се осъществи е въпрос на време, на нагласа и на поднасяне. Самата изложба го предполага, но дали публиката е склонна на отворена комуникация е съвършено друг социално-естетически казус. Диалогът присъства като концепция, а пълната му реализация е подвластна на комплексни фактори.

Даниела ЧУЛОВА-МАРКОВА

ПЕТЪР ДОЧЕВ. ВРЕМЕТО КАТО МОСТ МЕЖДУ РЕАЛНОСТТА И АБСТРАКЦИЯТА

Изложба, посветена на 75-годишнината от рождението на Петър Дочев,
СГХГ, 14 септември-11 октомври 2009

Петър Дочев е роден през 1934 в село Лесидрен, Ловешко. През 1956 завършва Художествената гимназия в София. Специализира при художника Иван Христов. В периода 1957-1959 учи в Художествената академия в София, специалност „Живопис“ при проф. Илия Петров и проф. Ненко Балкански. От 1960 до 1975 работи като главен художник в Металургичния комбинат „Кремиковци“. От 1963 участва редовно в общите художествени изложби, а през 1967 е приет за член на СБХ. От 1975 до 2005 живее и работи в село Лесидрен, Ловешко. Умира през 2005 в София. Петър Дочев получава редица отличия и награди, сред които: Орден на труда, 1964; награда от Втората национална младежка изложба, София, 1966; Наградата на София за изобразително изкуство, 1974; орден „Кирил и Методий“, I степен, 1980; орден „Червено знаме на труда“ 1984; награда от Международното триенале на живописата, София, 1996; награда на галерия „Ирида“ за 1999; награда на СБХ, 1999 – за цялостно творчество.

Когато става дума за Петър Дочев, в съзнанието на повечето от нас изниква асоциацията с индустриален пейзаж. Изложбата, посветена на 75-годишнината от рождението на художника, организирана в СГХГ, показва образа на Петър Дочев в неговата пълнота и сложност. Чрез тази ретроспективна експозиция той е представен изчерпателно и многоаспектно, в контекста на собствената му артистична еволюция на фона на процесите в българското изкуство от втората половина на XX век.

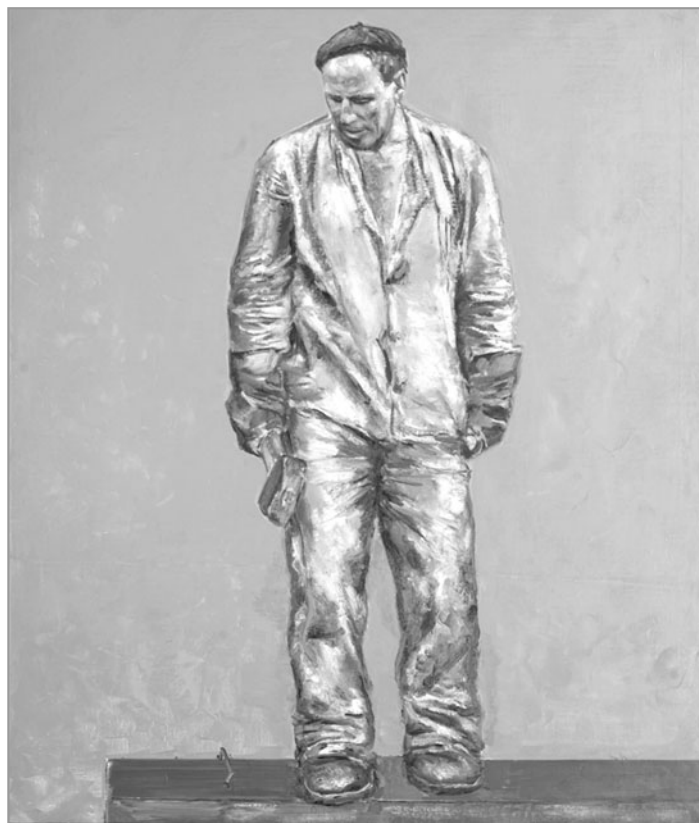
Петър Дочев е художник, който върви из пределите на десетилетията ръка за ръка със своето време. Става дума за времето като хронология, като естетически и дори като емоционално-пластически фактор. И сега картините на Петър Дочев звучат модерно. Не защото се опитва да подражава, а защото се вглежда дълбоко в себе си и търси времето първо в душата си, преди да го проектира върху художествената реалност. Процесите в артистичната му еволюция са плавни. Тяхната постъпателност е отразена в голямата ретроспективна експозиция в СГХГ. Без резки движения и скокообразни стилови обрати художникът изминава пътя от синтезираната натура до тоталната липса на образност. Макар картините му да изглеждат много различни, те всъщност са подчинени на единните търсения от пластика и материална сетивност към знаково изведена духовност.

Дочев навлиза трайно в българския художествен живот през 1963. 60-те години в творчеството му се свързват с произведения като „В автобуса“, „Работник“, „Металурзи“. Фигу-

рите са едри и изпълват формата на платното. Фоновете са чисти. Няма бърбиви детайли и незначителни подробности. Не се плаши от празнотата, тя е негов съюзник при постигане на повишената емоционална изразност. Авторът има особено силно развито чувство за открояване на същественото, на значимото. Това му помага да извърви плавно и с постоянство пътя от анализа към синтеза, от натурата към абстракцията, от създанието на една форма до нейната пълна деструкция.

„Изчистването“ на фоновете, концентрирането върху детайли или конфигурации от форми се откроява отчетливо в индустриалните пейзажи от 70-те години на XX век. Художникът се старее от всеки елемент от сивата, кошмарна и потискаща действителност на Кремиковци да направи изкуство. С чисто пластически прийоми и като безпристрастен наблюдател той отстоява личности и артистични позиции.

Постепенно освен от цвят Петър Дочев изчиства пейзажите си и от натурната конкретика. Формите все повече се превръщат в абстрактни късове тъмни материи, чието надвисване, противопоставяне и взаимопроникване се асоциира с пространството на химически цехове, заводски корпуси, машини, въжени линии.

Петър Дочев – „Работник“, НХГ

През 80-те години в творческия път на Петър Дочев идва момент, когато пейзажът напуска пределите на натурата. Става въпрос по-скоро за пейзажи-състояния, отколкото за подвластни на словесни описания конкретни природни дадености. Цветни петна и релефни маси изплуват на черен фон в „Черна земя“, „Утро“, „Терени“, „Стари лозя“, „Преобразена земя“. Именно в пейзажните изобразителни структури на тъмен фон художникът открива както силата на цвета, така и мощта на черното. Пространството от условно става символно уплътнено.

През 90-те го-

дини на XX век вече трайно Петър Дочев се освобождава от конкретната образност. Той започва от съпоставянето на едри, релефни аморфни или чисти форми и се ориентира към пределно геометрични фигури като кръга и квадрата.

Гигантските пана от графит представляват пластична и емоционална борба, кипещ на материи, в които художникът превъплъщава духовни същности. В тях той овещества времето и кодира своите мечти, тежнениа и духовни стремежи.

За Петър Дочев черното е вид безвремие. То е откровение, което ще го отведе до златните геометрични композиции, в които времето се свързва с вечността. Художникът надгражда своите творби, като покрива черните си пана със злато. По този начин илюстрира своето неспирно търсене из пределите на вселената. Кръгове, квадрати, успоредни прави са знаци за формална изчистеност, носещи съгъстена емоция и пределна изразителност.

„Винаги съм възприемал света по много особен начин. Така и се стремя да го пресъздавам“, казва самият Петър Дочев. Внушенията на неговите композиции не подлежат на обяснение. Те са въпрос на усещане - могат да бъдат почувствани, а следите на времето да бъдат уловени.

Даниела ЧУЛОВА-МАРКОВА

ЖИВОПИСНА ИЗЛОЖБА НА ЕЛЕНА БОТЕВА

ул. „Шипка“ 6, етаж 4, 10 – 30 юли

От 10 до 30 юли 2009 г. на IV-етаж на Националния изложбен център на СБХ бе представена юбилейната изложба на Елена Ботева.

Елена Ботева е родена през 1929 г. в Севлиево, но нейните корени са от Добрич, там където живее и работи нейният дядо – един от учениците на Репин, живописецът Никола Тахтунов. През 1964 година тя завършва Художествената академия, специалност „Живопис“ при проф. Панайот Панайотов.

Елена Ботева – „Цветя“

Оттогава участва в различни групови изложби и изложби на българско изкуство в Германия, Словакия, Белгия, Русия, Монголия, САЩ. Нейни творби са притежание на НХГ, СГХГ, много от галериите в страната, както и в частни колекции у нас и в Гърция, Франция, Германия, Италия, Израел, САЩ.

Елена Ботева работи предимно в областта на портрета, пейзажа и натюрморта. В изложбата й бяха представени творби, създадени през различни периоди – от 60-години на XX век до днес. Серията женски портрети, пейзажите от различни места в България и натюрмортите с цветя, показани в нея, са наситени с много вътрешна красота и живописно обаяние.

Румяна КОНСТАНТИНОВА

„...Истинското изкуство е да нарисуваш това, в което вярваш!“
Илия Бешков

Бешков – „Баби четат“, 1949 год.

На 16.07.2009 г. в залата на първия етаж на Националната художествена галерия бе открита изложба от рисунки на големия български график Илия Бешков (1901-1958).

Проф. Илия Бешков е един от онези художници, чието значение и роля са определящи за българското изкуство на 20 век. Многогранна и ерудирана личност, блестящ художник и забележителен преподавател, Илия Бешков е сред водещите фигури в графиката ни от миналия век. Той е сред онези автори, които не само дават могъщ импулс на графичното ни изкуство, но и предопределят с цялостното си присъствие развитието му. За Бешков са изписани томове, има изследователи, посветили се изцяло на изследването на изключително богатото Бешково художествено наследство, наброяващо стотици графични листове. Познати са ни и неговите писма, студии и интервюта, в които той формулира своите възгледи и виждания за изкуството.

И все пак, всяко докосване до работи на Бешков, независимо от това дали те са ни добре познати, или ги виждаме за първи път, ни въвежда в неговия сложен, многопланов свят, разкрива нови и неочаквани страни в творчеството му. Изложбата в Националната художествена галерия представи около 65 рисунки, изпълнени с туш, молив, гваш и акварел. Без претенциите за пълна или най-представителна извадка на Бешковото изкуство, изложбата показва един може би неочакван, по-близък, по-интимен човешки поглед към това изкуство, извън наложените през десетилетията стереотипи. Едновременно с това тя разграничи и отделните етапи в създаването на рисунките от различни периоди в творчеството на автора. Дори една недовършена рисунка с туш, не докрай изпълнен гваш или акварел

са демонстрация на класата на големия рисуващ и колорист, възплъщение на уменията му с няколко шриха да сътвори завършен експресивен образ и характер, да хване и изрази в неговата дълбочина и цялостност исторически момент или събитие. Те са съхранили непосредствеността на творческия импулс, на родената в момента композиционна идея. Често представят момент в развитието на един сюжет или цял тематичен цикъл и отразяват различните посоки на търсене, задълбоченото изследване и анализ на явленията, изкристиализирали в определени образни решения. Понякога допълнени с кратки бележки с молив или туш, рисунките илюстрират противоречивото развитие на творческата мисъл или са израз на една от най-ярките черти на Бешковия характер – неговия постоянен стремеж към самоусъвършенстване в постигането на „истинското изкуство“, а оттам и вечното му недоволство и неудовлетвореност от постигнатото.

В изложбата бяха показани рисунки от колекцията на Националната художествена галерия, както и от частни колекции. Всички те, независимо дали става дума за свободни рисунки, родени от философското осмисляне на ежедневието, за илюстрации, които и днес формират образите ни представи за творби от българската и световната литературна класика, за злободневни шаржове или карикатури с остро социално звучене, носят същностните черти на Бешковото изкуство – откровеност, почтеност и висок професионализъм. Защото за Бешков – един от най-ярките ни майстори-рисувачи – „...истинското изкуство е да нарисуваш това, в което вярваш!“.

Слава ИВАНОВА, уредник на изложбата

ИЗЛОЖБА НА ЛИАНА ДИМИТРОВА

галерия „ЛИК“, 12.08 - 02.09.2009 г.

Изложбата на Лиана Димитрова представя съвременните живописни визии на един млад и амбициозен автор.

С право за нейните творби можем да кажем, че са поезия от нежен лиризм и притежават цветна звучност, ведрост и деликатност като самата нея.

Тя търси в творбата символиката. Художественото произведение за нея е символ, спомен, напомняне, препратка за вътрешния емоционален свят на автора. Творбата е част от нейното осмисляне на заобикалящия я свят – творчески усет, нещо преживяно, изминато, пропътувано, случило се, неписаният сетивен разказ, превърнат в живопис. Платната съдържат намигване, остроумие и хрумка – цветя, палми, море, небе, плаж, нощ, чадъри, земя, палатки, Гърция, свят с екзотични имена – „Балконът на майка във Варна“, „Спомени от сърфа“, „Плажът с любимата масичка за кафе“, „Докато си пия кафето и търся нещо в небето“, „Пейката от Кавала“.

В изложбата можем да видим открито връзката аз и останалият свят. В образността на повечето от платната присъства знак, който обикновено е екстериорен или интериорен елемент и води към осмислянето на творбата както и слага акцент върху различни части на композицията. Тъмната графична линия-контур създава двуизмерност, включително и когато става въпрос за развита фигуралност. Тази пестеливост на рисунката, от друга гледна точка, спомага зрителя да бъде приобщен и да се концентрира върху пищността на фона, върху особеното му състояние и експресия. В него е силата на живописната звучност на Лиана.

Живописната материя се променя под въздействието на осъзнатото и осмислено впечатление. Авторката експериментира, смело нанася едрите цветни мазки, разлива и разтича като в екшън пейнтинг баргите, допълва съчетанието с тънки акварелни ефекти, прави експресия от мощно цветно напластяване и създава богатство на живописната структу-

ра. Лиана си поставя въпроси, интерпретира и търси. Постига органичност и свързаност, но и демонстрира постурбанистично мислене, като оставя платното незавършено, с бели необработени полета, които внасят свежест, пауза и искреност.

Живописиста на Лиана е съвременна. Всяка нейна творба е истински дълбоко почувствана. Платната ѝ носят естетически стойности, позабравени в епохата на постмодернизма, но винаги актуални и универсални. Можем да кажем, че Лиана Димитрова е автор, който е уверен в собствените си възможности, които обосновава и мотивира художествените си желания и ги постига.

Марияна АВРАМОВА

Лиана Димитрова е родена 1981 г. във Варна. Завършва „Книга и печатна графика“ в Националната художествена академия, където печели едни от първите стипендии по програма „Еразъм“ и последователно специализира в Университета в Перуджа, Италия, и в Университета в Куенча, Испания. Работи в областта на приложната графика, дизайна, рекламата, илюстрацията, живописиста и рисунката, като в същото време се занимава с инсталации и пърформанс. Тази година, през май, в Нощта на галериите и музеите тя осъществи пърформанса „Чалгата на Джон Кейдж“ в салона на „Шипка“ 6.

Лиана Димитрова

От 29 юли до 15 август **Милослав Боннов-Мибо** представи 22 акварела и 1 пластика в галерия „Савчеви“ – Оряхово.

На 18 август в галерия „Савчеви“ в Оряхово бе открита изложба, която отбелязва финала на **XIII международен пленер, посветен на художника Марин Върбанов**. От 9 до 18 август твориха 26 артисти от България, Сърбия, Турция, САЩ, Норвегия, Швеция, Холандия, Босна и Херцеговина. Участниците в този Арт фестивал отправят искрени благодарности към неговия организатор г-н Нейчо Савчев и го поздравяват за възрожденския дух!

От 1 септември в галерия „Средец“ на Министерство на културата **Миряна Савова** направи изложба „Пътят“.

От 3 октомври до 15 ноември **Иван Кънчев-Иванов** ще вземе участие в IX Международно биенале на художествената керамика в Авейро, Португалия, с изложбата си „Тактилна керамика“, а от 9 октомври тя ще бъде част от VI Международно биенале на керамиката в Капфенберг, Австрия. След представяне в Културния център на Капфенберг тя ще бъде разположена и в „Keramikmuseum Westerwald“ в Hohn-Grenzhausen, а по-късно проектът ще бъде показан и в Германия.

От 31.09.2009 до 10.10.2009 в галерия GEDOKтис, Мюнхен ще бъде показана изложба графични рисунки и акварели на художничката **Регина Далкалъчева**. Изложбата се провежда по покана на Сдружение на мюнхенските художници GEDOK – Muenchen в партньорство със СБХ.

Галерия Върхове/Zeniths представи от 13 август до 15 септември „Земна сянка“ – изложба на **Иванка Сокурова (1926-1993)**. В изложбата бяха включени керамични пластики и релефи, рисунки, колажи и ръкописи на художничката от личната колекция на Димитър Грозданов.

В залите на ГХГ „Асен и Илия Пейкови“ в гр. Севлиево от 5 октомври ще се състои изложбата „1200 С°“. Тя ще представи авторите **Теодора Петева, Лора Димова, Надя Текнеджијева, Рени Ковачева, Деница Георгиева, Мариян Стоянов, Ева Фергова, проф. Г. Георгиев, проф. М. Динев, проф. Й. Стоянов и др.** Най-младият участник е на две години и ще се представи с декорация върху порцеланови съдове. Различните техники, декорация и концептуални творчески решения показват споменатите материали като изразни средства в съвременното изкуство на широката публика.

От 2 до 16 септември галерия „АРОСИ-ТА“ представи проекта на **Васко Славков** „Photograffiti“, който има за цел да изследва наситената със Street art градска среда.

С тази изложба се прави опит да се размият границите между графити и обекти от града и класическото изкуство - живопис и графика. Визуалният превод от издраскани стени в живописни и графични композиции превръща в красив миг „грозните“ детайли на града.

ХГ „Борис Георгиев“ – Варна от 5 до 25 август представи **Искра Благоева** с изложбата „1“. Художничката отправи смело и директно послание към публиката като постави само една творба в художественото пространство на галерията. (Авторката бе отличена за постиженията си в конкурса на МФ „Св. Св. Кирил и Методий“, който бе представен на „Шипка“ 6 през май т.г.)

На 10 септември в артсалона на Народно читалище „Пробуда“ – Ямбол се откри изложба „Талант в наследство“ на **Милена, Веселин и Петър Попови** - графика, живопис и малка пластика.

Скулпторът **Красимир Яков** е българският участник в международния изложбен проект „Семейното единство – световно единство“, организиран в Екатеринбург, Русия.

ФИКРЕТ ИСЛЯМОВ (1939-2009)

ЕДМОНД ДЕМИРДЖИАН
(1951-2009)

СЛОВО ЗА ЕДМОНД

Шокирах се от вестта за смъртта на Едмонд. Болезнено проумях казаното и от други: „Отиде ли си някой близък, заедно с него си отива нещо и от нас...“ и колкото си бил по близък, толкова болката е по-голяма.

Било е вероятно 1965-1966 г., когато ми доведоха едно палаво, рошаво 14-годишно арменче, имащо голямо желание да става художник. Едмонд стана ученик в Художествена гимназия, започна да посещава ателието ми. Помогнах му да си направи дипломната работа, същото стана и когато завършваше Академията... и така години наред той стана част от моя свят. Нарисувах му много портрети, рисувах Агоп Демирджиян, баща му, който беше заводски работник.

Едо се съветваше за всичко с мен – дали да се ожени за Таня, дали да се отдаде на музиката или да стане художник. Нарисуваше ли нещо, донасяше го. Спорехме, правехме опити. Подарил ми е много неща.

С годините картините и рисунките му утвърдиха професионално неговото дълбоко емоционално чувство. Всичко, което завоюва, е постигнато със задълбочена денонощна работа. Редуваше свиренето на барабани с рисуването. Обичаше да контактува с всякакъв род приятели, но винаги запазваше своето неприкосновено мнение и отношение към изкуството.

Дни наред сме правили експерименти за цветови гами и структурни съчетания, за да открием тайната формула на красотата. Изграждането на онази емоционалност, при която цвят, линия и форма в едно цяло да звучат като музикална хармония. Спорехме и се съгласявахме, как да изведем принципите на музиката като акорд, дисонанс или ритъм и контрапункт в живописата.

Тези абстрактни на пръв поглед схващания, се вплетоха в неговата творческа същност. Дълбоката чувствителност, съчетана с познанието и ежедневния труд му дадоха възможност да се гмурне в дълбоките води на голямото изкуство, рисуващ, експериментиращ непрекъснато. Той изведе своето изкуство до неповторимостта на една голяма индивидуалност, на която може да се завиди. Заедно с това неговото творчество не остана затворено в ателието, то е притежание на изтънчени естети, неговите картини красят офиси на много негови почитатели и са в непрекъснат контакт с хората.

Едмонд порасна при мен. Стана част от моето семейство. Моите деца пораснаха с него. Той ги учеше на това, на което аз съм го научил. Носеше барабаните свиреше, говорехме, коментирахме проблемите с една неподкупна усмивка, украсена с ирония и непрекъснат хумор. В един от портретите съм го нарисувал с бухнала коса и усмивка, която се разнася на импулси в пространството.

Дяволит, ироничен, предан, игрив, неповторим – личност. Той е ярък пример на само създаден се творец, благодарение на голямото си желание и упорство да стане художник.

Мисля си, че той е съчетание на много потенциални енергии, намерили фокусиране в творчеството, натрупани във времето, от неговото изстрадащо племе.

В последното си интервю, по телевизията той сподели:

„и аз, като много други, като тролей съм закачен за опита на голямото съвременно модерно изкуство и черпя енергия от него...“

Иван Б. ИВАНОВ